

Effektrapport för Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Namn: Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Organisationsnummer: 802004–4510

Juridisk form: ideell organisation

Vad vill HRF uppnå?

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är hörselskadades egen intresseorganisation. En ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation av och för alla som har någon typ av hörselskada – hörselnedsättning, tinnitus, Menières sjukdom och ljudöverkänslighet – samt föräldrar och andra anhöriga. I nästan ett århundrade har vi arbetat för att stärka enskilda hörselskadade och ta tillvara hörselskadades intressen i samhället.

HRFs ändamål anges i våra stadgar (§ 1):

- att tillvarata hörselskadades intressen samt värna våra mänskliga rättigheter genom att hävda vår rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden
- att genom förenings-, informations-, kultur- och bildningsverksamhet verka för ökad hörselskadekunskap och fungerande kommunikation
- att genom verksamhet på alla nivåer i organisationen ge förutsättningar för social gemenskap
- att initiera och stödja sådan forskning och utveckling som tillvaratar våra intressen
- att aktivt medverka i den internationella utvecklingen inom områden som berör oss
- att vid behov ekonomiskt stödja barn, ungdomar och vuxna
- att verka för att förebygga hörselskador och hälsoproblem till följd av hörselskador

HRFs vision är ”ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel”.

HRFs långsiktiga mål beslutas av kongressen, organisationens högsta beslutande organ, som sammanträder minst vart fjärde år. Dessa långsiktiga mål anges dels i vårt intressepolitiska program, dels i HRFs handlingsprogram, som anger vilka mål och delmål HRF prioriterar under en fyraårsperiod.

HRFs intressepolitiska program är indelat i åtta områden, som är särskilt viktiga för att uppnå full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade:

- hörselvård
- tillgänglighet
- skola och utbildning

- arbetsliv
- vård, omsorg och trygghet
- konsumentinflytande
- forskning och utveckling
- internationell utveckling

HRFs handlingsprogram anger mål och delmål för fyra år. Målen för 2017–2020 är:

A. Stark, synlig och hörselsmart

- Att stärka hörselskadade så att fler kan, vill och vågar ta tillvara sina möjligheter och rättigheter
- Att öka hörselskadekunskapen och väcka opinion för ett hörselsmart samhälle

B. Hörselvård och folkhälsa

- Att fler hörselskadade ska få hörselrehabilitering utifrån behov
- Att hörselvården ska vara likvärdig, offentligt finansierad och av hög kvalitet i hela landet
- Att öka hörselskadekompetensen inom vård och omsorg för äldre
- Att verka för fler hörselkontroller

C. Delaktighet och trygghet

- Att öka kunskapen i samhället om hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet
- Att uppnå ökad tillgänglighet i alla audiovisuella medier genom mer textning och bättre hörbarhet
- Att skapa bättre förutsättningar för hörselskadades kommunikation och delaktighet
- Att skapa ökad trygghet i hörselskadades vardag

D. Uppväxt och utbildning

- Att hörselskadade och döva barn och ungdomar får habilitering och hjälpmedel efter behov under hela uppväxten
- Att säkra barns och ungdomars tillgång till teckenspråk
- Att hörselskadade och döva elever får skolgång med full delaktighet
- Att skapa mötesplatser för familjer med hörselskadade barn

E. Arbetsliv

- Att hörselskadade får bättre förutsättningar i arbetslivet

F. En stark organisation i utveckling

- Att öka medlemsantalet
- Att stimulera medlemsengagemanget och utveckla dialogen inom organisationen
- Att stärka och engagera förtroendevalda
- Att HRFs verksamheter blir tillgängliga för alla hörselskadade

HRFs stadgar, intressepolitiska program och handlingsprogram finns att läsa i sin helhet på vår webb, www.hrf.se/vara-styrdokument

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar HRF?

HRF är en demokratisk medlemsorganisation, som arbetar för att tillvarata både medlemmarnas och alla andra hörselskadades intressen.

Verksamheten bedrivs i förbund, distrikt och föreningar. Våra cirka 170 föreningar verkar lokalt, våra 22 distrikt verkar regionalt och förbundet driver frågor på riksplplanet och internationellt.

De flesta av HRFs cirka 23 000 medlemmar är med i våra föreningar. Vi har även stödmedlemmar, som är medlemmar direkt i riksförbundet. Stödmedlemmar kan inte väljas till förtroendeuppdrag.

HRFs högsta beslutande församling är kongressen, som samlas vart fjärde år och består av ombud från föreningar i hela landet. Hur kongressens beslut ska förverkligas beslutas av HRFs förbundsstyrelse samt av distriktens och föreningarnas styrelser. Mellan kongresserna är förbundsstyrelsen HRFs högsta beslutande nivå. I enlighet med Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 beslutade HRFs förbundsstyrelse att skjuta upp kongressen ett år, från maj 2020 till maj 2021.

Samarbeten med andra organisationer och rörelser

HRF är en drivande kraft inom funktionshinderrörelsen och har ett gott samarbete med andra hörselskadeorganisationer, både i Sverige och internationellt. Dessa samarbeten gör oss starkare när vi driver frågor som rör rättigheter och möjligheter för personer med funktionsnedsättning i allmänhet och hörselskadade i synnerhet.

Samarbete med förbund för hörselskadade, döva och dövblinda i Sverige

I Sverige deltar HRF i ett forum för diskussion som brukar kallas "Ordförandegruppen". Här träffas ordföranden från HRF, Unga Hörselskadade (UH), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF), Sveriges Dövas Pensionärsförbund (SDP), Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning (DHB), Dövblind Ungdom (DBU) och Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) för att utbyta erfarenheter, åsikter och idéer om hur vi kan samarbeta för att driva frågor som är viktiga för hörselskadade, döva och dövblinda. Samtalen leder ibland till att vi agerar tillsammans, i form av debattartiklar, politikerkontakter med mera.

Samarbete med hörselskadeorganisationer i Norden

HRF har ett gott samarbete med våra nordiska systerförbund, inom ramen för Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS). Vi diskuterar intressepolitiska strategier och opinionsbildning samt jämför hörselskadades villkor och tillgång till samhällsresurser i de olika länderna. Vi gör även intressepolitiska utspel tillsammans, på nordisk nivå.

Samarbete på internationella arenor

Som medlem i International Federation of Hard of Hearing People (IFHOH) och i European Federation of Hard of Hearing People (EFHOH) samarbetar HRF med hörselskadeorganisationer i andra länder för en värld som är mer tillgänglig och jämlik för hörselskadade. Vi agerar på FN- och EU-nivå samt på andra internationella arenor.

Utvecklingssamarbete

HRF har ett utvecklingssamarbete i Bolivia, med unga vuxna hörselskadade i föreningen ASHICO (Asociación de Hipoacúsicos Cochabamba). HRF stödjer ASHICO i föreningens strävan efter att forma ett starkt och synligt riksförbund som kan förbättra hörselskadades levnadsvillkor i Bolivia.

Projektet drivs i samarbete med den svenska funktionshinderrörelsens biståndsorgan, MyRight, där HRF är medlem, och med stöd av Sida, via Forum Syd.

Samarbete inom funktionshinderrörelsen

HRF samarbetar med paraplyorganisationen Funktionsrätt och andra organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

HRF samverkar med Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Synskadades Riksförbund (SRF) och DHR – Delaktighet, Handlingsfrihet, Rörelsefrihet samverkar HRF för att företräda våra medlemsgrupper i regeringens funktionshinderdelegation.

Andra samarbeten

HRF är en partnerorganisation i Ideell Arena, ett samarbete mellan idéburna organisationer för erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande.

Vilka strategier har HRF för att uppnå sina mål?

HRFs arbete för ett hörselsmart samhälle utgår från kunskap. Genom att samla och sprida kunskap gör vi det möjligt för politiker och andra beslutsfattare att fatta beslut baserade på fakta, vilket är en viktig princip i ett demokratiskt och jämlikt samhälle. Kunskap innebär även att HRF som organisation blir en tydlig, trovärdig kraft med förmåga att övertyga och utöva inflytande över de villkor som formar hörselskadades tillvaro.

HRF genomför egna undersökningar, kartlägger samhällsförhållanden, sammanställer och analyserar statistik och fakta från andra aktörer samt bevakar och initierar forskning och utveckling. Inte minst är vi alltid stadigt förankrade i den samlade erfarenhet som finns bland hörselskadade själva.

Med stöd av denna kunskap påverkar HRF lagstiftning, regelverk och samhällsplanering. Vi talar om hur det är och hur det borde vara. Vi lyfter fram behov, brister, konsekvenser och lösningar – såväl missförhållanden som möjligheter. Vi är aktiva som remissinstans i statliga utredningar, har dialog med politiker, myndigheter och andra beslutsfattare samt gör hörselskadades röst hörd i samhällsdebatten.

Att väcka opinion handlar också om att göra hörselskadade mer synliga, som en självklar och respekterad del av mångfalden i samhället. Vi vill få människor att förstå hur det är att vara hörselskadad och vad som behövs för att vi ska kunna vara delaktiga.

En annan viktig del av HRFs verksamhet är att ge stöd till enskilda hörselskadade och anhöriga. Vi stärker enskilda så att de utvecklar kompetens och insikt samt får självförtroende att påverka och förbättra den egna vardagen. Det gör vi bland annat i våra föreningar och i våra diskussionsgrupper på Facebook, som erbjuder gemenskap och

erfarenhetsutbyte, samt via HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen. På så sätt påverkar vi samhället, en person i taget.

Vilken kapacitet och vilket kunnande har HRF för att uppnå sina mål?

HRFs 22 distrikt och cirka 170 föreningar bedriver mycket ideellt arbete i form av lokalt påverkansarbete, informationsträffar, utbildning samt olika aktiviteter för social gemenskap och erfarenhetsutbyte under tillgängliga former. Här kan enskilda få råd och stöd, ibland även hjälp med hörapparatskötsel. Våra lokala och regionala företrädare gör även en viktig insats genom att delta i olika brukarråd på kommun- och landstingsnivå.

Förbundets arbete beslutas av förbundsstyrelsen, som leds av en heltidsarvoderad förbundsordförande. Förbundsstyrelsen representerar HRF i en rad olika styrelser och råd.

Förbundskansliet har ett 30-tal medarbetare som på hel- och deltid arbetar inom områdena intressepolitik, kommunikation, medlem och organisation, ekonomi, personal och administration samt insamling.

Förbundets ombudsmän är sakkunniga inom intressepolitiska ämnen som hörselvård, tillgänglighet, skola och utbildning, arbetsliv samt forskning. Ombudsmännen gör utredningar, kartläggningar och analyser samt handlägger förbundets remissvar, skrivelser och olika intressepolitiska underlag.

Förbundets kommunikatörer arbetar med HRFs webbplatser, nyhetsbrev, kampanjer, mediekontakter, informationsmaterial, sociala medier med mera samt ger enskilda stöd och information via vår rådgivningstjänst Hörsellinjen. Hörsellinjen förmedlar även kontakt med HRFs juristkonsult, som ger medlemmar juridiskt stöd i socialförsäkringsfrågor.

I kommunikationsenheten ingår även HRFs medlemstidning Auris, med en redaktion som bevakar frågor som rör hörselskadade utifrån journalistiska principer. Papperstidningen går ut till medlemmar och prenumeranter. Utvalda artiklar läggs upp på Auris webbplats, auris.nu.

Enheten Medlem och organisation arbetar med organisationsutveckling, utbildningar, stöd till förtroendevalda, medlemsregister och andra medlemsfrågor.

Enheten Personal och administration, arbetar med HR-frågor, personaladministration, kansliservice, IT-support och digital utveckling.

HRFs insamlingsverksamhet består i huvudsak av insamling via telemarketing samt månadsgåvor via autogiro. HRFs verksamhet får även stöd i form av arv, minnesgåvor, gratulationsgåvor och andra enstaka gåvor från allmänheten. En del av vår insamlingsverksamhet handlar om att förmedla information till allmänheten om HRF och de frågor vi driver.

Gåvor från enskilda utgör en stor del av finansieringen av HRFs arbete för hörselskadade. HRF har också intäkter i form av statsbidrag, medlemsavgifter, fondutdelningar, vissa försäljningsintäkter och, periodvis, projektmedel.

HRFs bolag och stiftelser

HRF har två helägda bolag:

HRF Hörteknik AB bedriver försäljning av hörhjälpmedel och batterier, samt erbjuder arbetsplatsanpassningar och andra konsulttjänster.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB bedriver forskning, utveckling och kvalitetsutvärdering inom teknisk audiologi och hörteknik. Hörselbrons främsta verksamhet är att hantera det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering av vuxna. Hörselbron har även tagit fram HRFs vetenskapligt validerade, digitala hörseltest "Hörseltest", som finns på webben och som app.

HRF har också flera stiftelser:

Hörselforskningsfonden är en stiftelse, instiftad av HRF 1989. Fonden fördelar varje år anslag till medicinsk, beteendevetenskaplig och teknisk forskning inom hörselområdet. Hösten 2019 delade fonden ut totalt 2 550 000 kronor till tio olika forskningsprojekt inom beteendevetenskaplig, medicinsk och teknisk forskning till forskare som sökt anslag under 2019. Det är den största utdelningen i fondens 30 åriga historia. Av dessa medel gick 750 000 kronor till tre projekt till forskning om hörselskadade barn efter en särskild utlysning om barnforskning.

Hörselforskningsfonden delar även ut Stora Hörselpriset till en eller flera forskare som har gjort "betydande forskningsarbete inom hörselområdet som direkt eller på sikt kan anses ha stor positiv påverkan på hörselskadades vardag". På så sätt främjar HRF forskning och utveckling som kan bana väg för bättre livsvillkor för hörselskadade.

Övriga stiftelser. HRF har stiftelser som delar ut stipendier till hörselskadade, döva och vuxendöva samt till föräldrar till hörselskadade och döva barn. I första hand ges bidrag till utlandsstudier, språkresor och till teckenspråkskurser för föräldrar till hörselskadade och döva barn.

Hur vet vi om HRF gör framsteg?

HRF bevakar noga samhällsutvecklingen och de politiska processerna på riks-, landstings- och kommunnivå, för att följa upp vilka effekter vårt arbete och vår verksamhet får. Det gör vi framför allt genom:

- bevakning av politiska förslag och beslut
- bevakning av nyheter, samhällsdebatt och sociala medier
- egna kartläggningar och undersökningar (bland annat insamling av statistik från hörselvården i samtliga landsting/regioner)
- sammanställning av fakta och statistik från andra källor (myndigheter, Statistiska Centralbyrån med mera)
- aktuell forskning (bland annat via Hörselforskningsfonden, tillsammans med ledande forskare inom olika områden)
- insamling av hörselskadades erfarenheter, bland annat via HRFs föreningar och distrikt, Hörsellinjen och HRFs diskussionsgrupper på Facebook
- opinionsundersökningar om allmänhetens inställning till/kännedom om hörselskadade och HRF

För HRF handlar framgångar i hög grad om att få igenom beslut och ställningstaganden som stärker hörselskadades rättigheter och möjligheter. Men viktiga framgångar av detta slag kan inte alltid kvantifieras eller mätas med nyckeltal – som till exempel när SF Bio beslutade att börja visa alla svenska biofilmer med text, eller när SVT började texta alla regionala nyhetsändringar, eller när Socialstyrelsen ställde sig bakom HRFs kritik mot systemet ”Fritt val av hjälpmedel”, eller när riksdagen beslutade att telefonförsäljning endast får ske efter skriftligt godkännande.

Inför varje verksamhetsår görs en utvärdering av det gångna året, en analys av samhällsutvecklingen och aktuella frågor samt det uppdrag som kongressen gett förbundet, framför allt genom det fyraåriga handlingsprogrammet. Utifrån detta görs en verksamhetsplan för det kommande året. Inför HRFs kongress vart fjärde år görs en omvärldsanalys och en långsiktig resultatutvärdering. Den utgör grunden för förbundsstyrelsens förslag till nya mål och färdriktningar för framtiden.

Vad har HRF åstadkommit så här långt?

Hörselskadades Riksförbund (HRF) åtnjuter högt anseende bland allmänheten. Det visar Kantar Sifos Anseendeindex för intresseorganisationer 2020, där HRF hamnade på fjärde plats av 33 förbund. HRF får också högre poäng än någonsin tidigare.

Undersökningen visar att svenska folket har en stark tillit till och respekt för organisationen i allmänhet, och anser att HRF har mycket stor trovärdighet i media. Andra faktorer som ger HRF högt anseende är att vi driver aktuella och viktiga frågor, våra värderingar (etik och moral) och att vi fyller en viktig funktion för våra medlemmar, nu och i framtiden.

Undersökningen visar också att HRF behövs även i kristider. Årets undersökning genomfördes i april, när coronakrisen redan var ett faktum. Det visar att allmänheten inser att vårt arbete för hörselskadade och ett hörselsmart samhälle är viktigt och relevant i alla tider, även i tider av kris och pandemi.

Denna starka position har HRF fått genom målmedvetet, långsiktigt arbete för att förbättra hörselskadades villkor inom olika områden.

HRF har bland annat åstadkommit följande under de senaste åren:

Målområde: Hörselvård

- Framgångar för HRFs arbete mot system med hörselcheckar

Våren 2019 beslutade psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden i Region Skåne att utreda ett avskaffande av ”rekvisition hörapparat” – ett system med hörselcheckar, kallat ”Fritt val av hjälpmedel”. Att frågan skulle utredas var en stor och viktig framgång för HRF som i flera år har påtalat allvarliga problem inom detta system i både Skåne och Stockholms län, och uppmanat ansvariga politiker att avskaffa Fritt val inom hörselvården.

Utredningen i Skåne tog också fasta på de problem HRF har lyft fram. Utredningen visade att checksystemet innebär minskad valfrihet för patienterna, vilseledande information och att hörselskadade ibland luras att betala tusentals kronor för sämre

hörapparater. ”Det är svårt att se att någon annan än de större hörapparatillverkarna har något att vinna på systemet”, konstaterade utredningen, som visade att systemet har stora negativa konsekvenser för både hörselskadade patienter och regionen.

Detta är ytterligare en utredning som visar på de allvarliga problem inom detta system. Trots alla de negativa konsekvenser som påvisas i Region Skånes egen utredning valde regionens majoritet att behålla hörselcheckarna.

I februari 2020 fick HRF medhåll även av Etiska rådet i Region Skåne som tog avstånd från systemet med hörselcheckar i Skåne. Det saknas ”en etisk, juridisk, hälsoekonomisk och medicinsk bedömning” av systemet med hörselcheckar. Rådet uppmanade regionen att tillsvidare upphöra med så kallad ”medfinansiering av hörapparater”. Att Etiska rådet i Region Skåne tagit avstånd från hela systemet med hörselcheckar innebär ett mycket kraftfullt ställningstagande, som bekräftar HRFs kritik.

Fritt val har bland annat inneburit att den offentliga hälso- och sjukvården hänvisar hörselskadade patienter till hörselmottagningar som ägs av hörapparatindustrin, där de sedan uppmanas att köpa hörapparater privat, med stöd av en ”check” från regionen. Men utöver checken betalar många patienter tusentals kronor ut egen ficka, eftersom vårdgivarna utlovar att det är bättre – utan att veta att de kan få bra hörapparater ur regionens eget sortiment, inom patientavgiften.

HRFs rapporter och avslöjanden om Fritt val har under de gångna åren fått stort genomslag i media, vilket har bidragit till att vi har lyckats stoppa spridningen av detta system till andra delar av landet.

HRFs kritik mot Fritt val har dessutom fått starkt stöd av såväl Statens medicinsketiska råd som Socialstyrelsen, som konstaterar att Fritt val innebär ”att grundläggande principer om vårdetik är svåra att upprätthålla” samt att systemet inte ökar valfriheten utan riskerar vårdkvaliteten. Även den statliga Hjälpmiddelsutredningen (2017) anser att Fritt val ”inger betänkligheter från såväl ekonomisk som etisk synpunkt”.

Samtliga tre instanser refererar till HRFs faktaunderlag och argument, och lägger stor vikt vid HRF som kunskapskälla.

- HRF lyckades stoppa vårdval i Kalmar län

Ända sedan valet 2018 har HRF arbetat för att stoppa planerna på vårdval inom hörselvården i Kalmar län. Och HRF vann vårdvalsstriden! Efter intensivt påverkansarbete, med uppvaktningar, debattartiklar, skrivelser, medieutspel och en utredning, valde regionen att skrinlägga vårdvalsplanerna.

Det här är en viktig framgång för HRF, som har varnat för att vårdval sätter vårdkvaliteten på spel. Statistik ur det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering visar att andra regioner med vårdval har haft en negativ kvalitetsutveckling, medan Kalmar läns hörselvård har fått högsta betyg av hörselskadade själva.

- Unik statistik från HRF stärker svensk hörselvård

HRF är sedan länge den främsta källan till statistik om hörselvård och hörselskadade i Sverige. I 20 års tid har förbundet gjort undersökningar om

hörselskadade och hörselvård och sammanställt statistik från alla regioner/landsting, på ett sätt som ingen myndighet eller annan samhällsaktör har gjort.

HRFs rapporter med statistik och analyser utgör ett viktigt underlag för statliga utredningar, myndigheter, forskare och andra instanser i samhället. De har också bidragit till att lyfta fram behovet av hörselvård i media runt om i landet. Detta har bland annat bidragit till att utprovningen av hörapparater, inte minst dubbla hörapparater, har ökat markant.

- Starkt stöd för HRFs kritik mot ojämlika avgifter

Hörselskadade får betala olika mycket i olika delar av landet för att få hörselvård. HRF har länge riktat skarp kritik mot dessa avgiftsskillnader, och såväl Socialstyrelsen som den statliga Hjälpmedelsutredningen instämmer i kritiken.

Socialstyrelsen har konstaterat att helt olika avgifter för hörapparatutprovning i olika delar av landet är en ojämlikhet som inte är förenlig med syftet bakom de styrdokument och regler som landsting/regioner har att följa. Hjälpmedelsutredningen föreslog att inga avgifter ska få tas ut av barn eller av personer som är 85 år och äldre, samt att avgifter för behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel ska omfattas av högkostnadsskyddet för öppenvård.

HRF har tagit strid mot ett orättvist avgiftssystem, som infördes i Region Örebro hösten 2019. Det är ett system med "abonnemangavgift", som innebär att hörselskadade med hörapparater måste betala en månadsavgift, som regionen fortsätter att ta ut länge efter att regionens kostnad för hörapparaterna är täckt. Följden blir att många betalar sina hörapparater flera gånger om. En del tvingas betala för hörapparater som är så gamla att de sedan länge är avskrivna.

HRF har varit drivande i striden mot abonnemangavgiften, som slår hårt mot alla hörselskadade, inte minst låginkomsttagare. Vi har dragit regionen inför domstol och stöttat enskilda hörselskadade som har valt att överklaga den orättvisa och betungande månadsavgiften.

- Hörseltest på webben

Vid slutet av 2019 hade nästan 600 000 människor gjort HRFs digitala, vetenskapligt validerade gör-det-självt-test "Hörseltestaren". Testet finns både på webben och som app och utvecklades i samarbete med Forskningsinstitutet Hörselbron, i syfte att få fler att testa hörseln och ta tag i eventuella hörselproblem. I oktober 2019, i samband med Hörselveckan, fick hörseltestet särskild stor uppmärksamhet. HRFs Facebookkampanj och en hel del uppmärksamhet i media ledde till att 35 000 personer testade sin hörsel.

Målområde: Tillgänglighet

- "Slingkollen" – satsning för fler och bättre teleslingor

Slingkollen är en flerårig HRF-satsning med målet att få fler och bättre teleslingor (hörslingor) runt om i landet. HRF har utbildat cirka 250 medlemmar, som tillsammans med andra frivilliga i våra föreningar kontrollerat slingor i olika lokaler. Just nu har 450 lokaler slingkollats runt om i landet. Resultaten listas på webbsidan slingkollen.se och blir en källa till viktig information för hörapparat användare.

Genom "Slingkollen" har HRF lyckats sprida kunskap om vikten av fungerande slingor och väcka uppmärksamhet genom insändare i lokala medier. HRFs "slingkollare" har även lyckats få flera kommuner, landsting, företag och andra lokalägare att införa slingöversyn och bättre kontrollrutiner. I dialog med representanter från teaterbranschen har ett informationsblad för bättre hörbarhet på teatern tagits fram spridits till branschorganisationer inom scenkonst, som i sin tur lovat sprida det vidare till medlemmar, teatergrupper och scener runt om i landet. Informationsbladet finns på hørsellinjen.se.

Det finns ungefär 500 000 hörapparat användare i Sverige, och de skulle kunna höra betydligt bättre om det fanns teleslinga i alla samlings-salar, teatrar, kommunhus och liknande lokaler. Ändå är fungerande teleslingor ingen självklarhet. Det händer ofta att slinga saknas, är trasig, inte är påslagen och så vidare. Problemen beror oftast på okunskap och brist på rutiner för underhåll.

- Ny lag kräver att myndigheter erbjuder textning

I januari 2019 fick Sverige en ny lag om "tillgänglighet till digital offentlig service", där HRF lyckades få igenom tydliga krav på att myndigheter ska texta på webben, i appar och i sociala medier.

Lagen är en följd av EUs webbtillgänglighetsdirektiv, som gäller för alla EU-länder från 23 september 2018. Men i motsats till EU-direktivet ställer den svenska lagen tydliga krav på textning av filmer, ljudfiler med mera på webben, i appar, poddar och på sociala medier, vilket är en direkt följd av HRFs påverkansarbete.

- Ändring av yttrandefrihetsgrundlagen öppnar för mer textning

Hösten 2018 beslutade riksdagen om en grundlagsändring som innebär att det går att lagstifta om krav på tillgänglighet både i tv och på webben. Beslutet innebär en stor och viktig framgång för HRF, som under lång tid har arbetat för att det ska bli möjligt att lagstifta om textning av de program, filmer och tv-sändningar som erbjuds via webben.

Hösten 2020 vann HRF ytterligare en framgång i arbetet för mer textning när 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté lade fram sitt slutbetänkande. Helt enligt HRFs krav föreslogs en teknikneutral vidaresändningsplikt av textningen som omfattar hela kedjan från programföretag till publik. Dessutom hade utredningen även lyssnat på HRFs krav på en ändring i yttrandefrihetsgrundlagen som möjliggör för regeringen att ställa krav på Sveriges Radio att tillhandahålla textning/transkribering av deras sändningar på sin webbplats.

- Textad regional-tv

HRF har sedan länge drivit krav på textning av regionala nyheter i SVT. Hösten 2018 kom ett viktigt framsteg, när började SVT texta alla regionala nyhetsinslag på webben och i SVT Nyheter's app.

HRF har fortsatt att driva krav på att regionala sändningar ska textas i sin helhet, även vid direktsändning. Våren 2020 gav ett intensivt och envist påverkansarbete frukt och SVT började texta sina regionala nyhetssändningar. Vid årsskiftet 2020/21 avser SVT att ha 100 procent autotextning på de lokala nyheterna.

- Tillgänglig radio

HRF driver krav på att Sveriges Radio ska erbjuda text för att leva upp till kravet i deras sändningstillstånd "att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare.". Alla som vill ska kunna ta del av nyheter, vetenskap, kultur, humor, dokumentärer, debatter och allt annat som sänds public service-radio. Det är viktigt för hörselskadade, men det skulle även gynna SR:s hörande publik som då kan ta del av public service-radio i olika format, även när de inte kan lyssna. Att det som är värt att sända i radio också är värt att texta har vi vunnit gehör för på flera fronter. Bland annat har kulturdepartementet har gett besked om att regeringen vill ändra grundlagen så att det är möjligt att ställa tydliga krav på att alla medier, inklusive Sveriges Radio, ska vara tillgängliga för alla i samhället. Även generaldirektören för Myndigheten för press, radio och tv (MPRT), ger starkt stöd till HRFs linje, att radio kan och bör tillgängliggöras i textform.

Sommaren 2020 tog Sveriges Radio fasta på HRFs förslag att prova olika metoder för att texta/transkribera radio. De har bjudit in HRF att samverka kring ett pilotprojekt med sikte på att tillgängliggöra "Vinter i P1". Det är ett steg i rätt riktning. HRF fortsätter nu dialogen med Sveriges Radio och övriga parter för att komma framåt och visa att det finns bra lösningar.

- Frost 2 textades efter massiv kritik

HRF tillsammans med flera aktörer pressade på biograferna att texta filmen Frost 2 som hade premiär kring jul 2019. Efter massiv kritik mot att filmen inte skulle textas lyssnade Filmstaden och alla svenska versioner av filmen var textade.

- HRF är med i utvecklingen för tydligare tal i SVTs program

HRF har länge framfört vikten av att SVT utvecklar och förbättrar arbetet med god hörbarhet i deras program. Digital teknik gör det nu möjligt att till viss del separera det talade ljudet från övrigt ljud, och ge tittaren möjlighet att själv välja ljudbild. HRF föreslog att en sådan funktion skulle utvecklas. I januari 2020 deltog HRF i ett experiment med SVT Play för att testa att separera tal från övrigt ljud. Nu finns det första testprogrammet publicerat på SVT Play och publiken gavs möjlighet att ge feedback.

- Ökad säkerhet för hörselskadade

HRF har haft stora framgångar när det gäller vårt krav på att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) ska bli tillgängligt för hörselskadade och döva. Efter riksdagsbeslut kan nu alla mobiler som befinner sig inom ett riskområde få VMA i form av textmeddelanden via sms.

- Ansvarig minister lovar bättre tolkservice i arbetslivet

HRF, tillsammans med andra hörsel- och dövorganisationer, har arbetat länge för att staten och regionerna ska åtgärda de allvarliga bristerna i dagens tolktjänst. Det är ofta oklart vart man ska vända sig för att få tolk och vem som ska betala för det. Hörselskadade, döva och dövblinda kommer ofta i kläm mellan landstingets tolkcentral, arbetsförmedlingen, arbetsgivare, utbildningsanordnare och andra parter. Detta får särskilt allvarliga konsekvenser inom arbetslivet, där det händer att arbetstagare inte kan göra sitt jobb, missar anställningar och får andra problem.

Efter år av intensivt påverkansarbete av Hörselskadades Riksförbund, Sveriges Dövas Riksförbund och andra förbund kan vi nu hoppas på resultat. Vid årsskiftet 2020/2021 lovade ansvarigt statsråd bättre tolktjänst i arbetslivet och efter sommaren 2020 tillsattes en ny tolkutredning. En särskild utredare ska ta fram förslag på långsiktig handlingsplan och lagändringar för "Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet".

- Hörselsmart kriskommunikation

Väl fungerande kommunikation är helt centralt när en pandemi sveper över världen. Vi har sett krisinformation, presskonferenser och ett intensivt nyhetsflöde utan dess like. Men Coronapandemin har också blottlagt stora och allvarliga tillgänglighetsbrister i det svenska samhället. Det är viktigt för att hörselskadade ska kunna känna sig trygga och delaktiga. Men det kan i värsta fall bli en fråga om liv och död.

HRF har därför krävt att det ska vara möjligt att kontakta sjukvårdsupplysningen 1177 och det nationella informationsnumret 113 13 via chatt och sms. Vi har även reagerat på att det krävs förregistrering för att kunna sms:a till nödnumret 112. Det är en farlig och onödig tröskel, som måste tas bort.

HRF har arbetat intensivt med att upplysa om behovet av och driva på möjligheter till hörselsmart kriskommunikation samt sprida hörselsmarta tips och råd. HRF har fört samtal med både ansvariga myndigheter och public service-företagen om att krisinformation och samhällsviktiga nyheter måste vara textade. Efter krav från HRF började Folkhälsomyndigheten texta sina presskonferenser. Nu direkttextas (skrivtolkas) alla Folkhälsomyndighetens pressträffar på webben. De textas även i SVT, som direkttextar alla sina extrasändningar.

- Skrivtolkning på distans i coronatider

Behovet av skrivtolkning på distans har ökat när allt fler möten flyttar ut på nätet under coronapandemin. För att driva på utvecklingen och utbudet har HRF haft kontakter med alla tolkcentraler i landet. Tolkcentralerna har visat en stor vilja till att utveckla verksamheten.

HRF har också tagit fram råd och manualer för hörselsmarta distansmöten, och erbjudit support och stöd till hörselskadade runt om i landet, bland annat via vår rådgivningstjänst Hörselinjen. På så sätt bidrar HRF till ökad tillgänglighet på distans.

- Symbol för skrivtolkning

På initiativ av HRF har Svenska Institutet för Standarder (SIS) beslutat att anta en symbol HRF föreslagit. HRFs förslag – en liten rektangulär pratbubbla med textlinjer – är nu svensk standard, och HRF arbetar för att den ska antas som standard även i EU och övriga världen.

Symbolen kan bidra till att höja skrivtolkningens status och synlighet, Skrivtolkning har länge hamnat i skymundan. Arrangörer och andra ansvariga vet sällan att denna möjlighet finns. Det är inte heller en självklarhet för många hörselskadade och döva. Det här vill HRF ändra på och har därför arbetat för och nu lyckats få symbolen som standard, på samma sätt som symbolerna för teckenspråkstolkning och teleslinga.

- Mer hörselsmart kunskap

Under 2019 har HRF börjat utbilda förtroendevalda runt om i landet om hörselsmart tillgänglighet – det vill säga tillgänglighet för hörselskadade. Syftet är att utveckla tillgängligheten inom den egna organisationen, stärka HRF som tillgänglig förebild för andra aktörer i samhället och samtidigt rusta HRF-medlemmar att bli "ambassadörer" för ökad tillgänglighet runt om i landet.

Hörselsmart kunskap har även getts vid utbildningar till andra ideella organisationer och vid ett antal utbildningar för till exempel bygglovshandläggare och yrkesaktiva i bygg- och fastighetsbranschen.

HRF har också tagit fram "Hörselsmarta tips i coronans tid". Efterfrågan har varit stor på HRFs hörselsmarta tips och råd för en fungerande kommunikation när alla invånare i Sverige uppmanats hålla fysiskt avstånd till andra.

Målområde: Skola och utbildning

- Hörselskadade barn i förskolan får rätt till teckenspråk

HRF har i många år drivit frågan om hörselskadade barns rätt till teckenspråk. Under 2019 fick det arbetet genomslag. Ett nytt mål i den reviderade läroplanen för förskolan slår fast att kommuner ska erbjuda bland andra hörselskadade och döva barn möjlighet att utveckla svenskt teckenspråk i förskolan.

- Teckenspråk säkras för hörselskadade elever

2019 nådde HRF ytterligare framsteg i vårt arbete för hörselskadade barns rätt och möjlighet att lära sig svenskt teckenspråk. En utredning som också remissbehandlats lade fram flera förslag som ligger helt i linje med vad HRF förespråkade under lång tid. Förslagen skulle öka möjligheten för hörselskadade barn att få modersmålsundervisning i svenskt teckenspråk både hemma i kommunen och genom fjärrundervisning.

- Lyckades stoppa kommunalisering av specialskolan

En ny utredning föreslog våren 2018 att specialskolan ska läggas ut på kommunerna. Det vore förödande för hörselskadade och döva elever, eftersom kommunerna saknar både kunskap och praktiska förutsättningar för att kunna erbjuda den skolgång som specialskolan innebär.

HRF och andra hörsel- och dövorganisationer protesterade, och lyckades stoppa förslaget. Regeringen lovade att ansvaret för specialskolan ska ligga kvar hos staten.

- Hörselsmart simskola

Sommaren 2019 anordnade HRF en hörselsmart simskola under en vecka i Umeå. Under lägerveckan samlades familjer med hörselskadade barn från hela landet, för att umgås och utbyta erfarenheter. Under dagarna fick barnen gå på simskola med teckenspråkiga simlärare och möjlighet att använda hörteknik.

- Hörsellinjen ger föräldrar stöd och hjälp med att ställa krav

HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen ger föräldrar råd och stöd när det gäller hörselskadade barns skolgång, bland annat om hur de kan ställa krav på sin

kommun. Ett exempel som uppmärksammades i media var Elin, 7 år, i Sälen, som inte skulle få gå i sin hemskola för att hon behövde teleslinga. Kommunen sa att de inte kunde ordna det och ville skicka Elin till en skola på annan ort. Men sedan Hörsellinjen gett mamman information om kommunikationssystem och kommunens skyldigheter ordnade kommunen den hörteknik Elin behövde för att kunna vara delaktig i undervisningen.

Målområde: Arbetsliv

- Juridiskt stöd till hörselskadade

HRF erbjuder hörselskadade som är medlemmar möjlighet att få stöd och råd av HRFs juridiske konsult när det gäller socialförsäkringsfrågor, framför allt när det gäller ärenden som rör arbetsskador, sjukersättning och vårdbidrag.

Bara under 2019 hanterade HRFs jurist 22 ärenden. Flera av de ärenden juristen har drivit under de gångna åren har varit principiellt viktiga. En del har fått prejudicerande betydelse för andra hörselskadade.

- Bättre ljudmiljö i skolan

Ljudmiljön i många skolor och förskolor är bedrövlig, vilket drabbar både personal och elever, inte minst hörselskadade. HRF har engagerat föreningar runt om i landet i att uppmuntra kommuner att ta tag i dessa problem samt söka pengar ur den statliga "Skolmiljarden" för bättre arbetsmiljö i skolan. En del föreningar har lyckats särskilt bra med detta och har bland annat fått sina kommuner att genomföra ljudmiljöundersökningar i samtliga skolor.

- Hot om kraftiga försämringar i arbetsmarknadsstödet stoppades

Kraftigt minskade budgetanslag till Arbetsförmedlingen, samtidigt som det fattades beslut om en snabb och omfattande omorganisering av myndigheten där merparten av verksamheten skulle läggas ut på privata utförare enligt Lagen om Valfrihet, LOV ledde till kraftiga protester bland annat från HRF.

Särskilt kritiserade HRF nedmonteringen av den välfungerande specialistverksamheten där en betydande del av de anställda audionomerna skulle varslas. I en skrivelse till dåvarande arbetsmarknadsministern och regeringens samarbetspartier framförde HRF en rad kritiska synpunkter på utvecklingen inom Arbetsförmedlingen. HRF deltog också i ett flertal informations- och diskussionsmöten med Arbetsförmedlingen. I december backade regeringen på flera punkter inför risken att få en riksdagsmajoritet emot sig beträffande Arbetsförmedlingens reformering. Bland annat utlovades tydliga direktiv om att upprätthålla stödet till personer med funktionsnedsättning. En viktig delseger för HRF och övriga aktörer som arbetat för att stoppa försämringarna.

Målområde: Vård, omsorg och trygghet

- Fler hörselinstruktörer

Äldre hörselskadade får alldeles för lite stöd i dag, bland annat saknas hörselinstruktörer i många kommuner. Därför har HRF, både på riksplanet och i lokala föreningar, arbetat för att påverka kommuner att inrätta och behålla hörselinstruktörstjänster. Det har gett goda resultat på en del håll, med löften och beslut om att stärka resurserna för äldre hörselskadade. Samtidigt är problemen stora i många kommuner, utan tillgång till hörselinstruktörer.

Under 2019 lades den Folkhögskola som genomfört utbildningar för syn- och hörselinstruktörer under flera år ner. För att säkerställa fortsatt tillgång till syn- och hörselinstruktörskompetens kommer HRF i samarbete med Synskadades Riksförbund genomföra en pilotutbildning vintern 2020 och våren 2021.

- Hörselskadekunskap och kommunikationslösningar i vård och omsorg.

Under coronapandemin har HRFs gedigna kunskaper om hörselsmarta lösningar haft stor betydelse. När hela samhället, inte minst vården och omsorgen, ställdes inför en smitta som krävde avstånd och skyddsutrustning uppstod mycket allvarliga kommunikationsproblem, som särskilt drabbade hörselskadade. Andelen med hörselnedsättning är dessutom mycket stor i riskgrupperna över 70 år, som under pandemins första halvår utgjorde en stor andel av de som blev svårt sjuka i covid-19. Genom att sprida kunskap, upplysa ansvariga och uppmärksamma kommunikationsfrågorna i media har HRF arbetat för att minska de stora risker som hörselskadade utsätts för när kommunikationen brister i vård och omsorg. HRF har också bistått Socialstyrelsen, andra myndigheter och äldreomsorgen runt om i landet med tips och råd om hörselsmart kommunikation vid fysiskt avstånd och skyddsåtgärder, som till exempel plexiglas.

Målområde: Konsumentinflytande

- Skärpta krav på telefonförsäljare

Hörselskadade har varit särskilt utsatta vid oseriös telefonförsäljning. Hörfel har lett till såväl allvarliga missförstånd som regelrätta bedrägerier. Men sedan HRF drivit krav på skärpta regelverk ändrades lagen under 2018. Numera krävs skriftligt godkännande, inte bara muntligt, inspelat avtal över telefon. Detta ökade skydd för hörselskadade är en viktig framgång för HRF.

- KO-kritik mot bluffannons om öronolja

Vilsledande marknadsföring är ett stort och växande problem för hörselskadade. Under 2018 anmälde representanter för HRF en annons för så kallad "öronolja", som felaktigt påstods bota tinnitus och nedsatt hörsel. Konsumentverket inledde ett tillsynsärende mot Aller Media och kom fram till att publiceringen var "otillbörlig marknadsföring", i strid med marknadsföringslagen. Aller Media stoppade all annonsering från annonsören i alla sina titlar (Året Runt, Allas, Allers, Hemmets Veckotidning med flera) och meddelade att de såg över sina rutiner för annonsgranskning för att förhindra liknande övertramp i framtiden.

- Domstol gav rätt i kravet på att förbjuda tinnitusplåster

HRF fick rätt i vår kritik mot tinnitusplåstret Antinitus när förvaltningsrätten i Uppsala fastslog att det var helt korrekt av Läkemedelsverket att förbjuda försäljning av tinnitusplåstret. De konstaterade att plåstret saknar vetenskaplig grund och rätten avvisar därför ägarbolagets invändningar på samtliga punkter.

Beslutet är viktigt i arbetet mot att stoppa företag som skamlöst slår mynt av personer med svår tinnitus som ofta söker desperat efter lindring. HRF efterlyser istället en rejäl satsning på tinnitusvård ute i landet så att fler personer med tinnitus får tillgång till de behandlingsmetoder som är vetenskapligt belagda och som kan ge lindring.

- Stöd och vägledning via Hörsellinjen

Varje år tar omkring 3 000 personer kontakt med HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen via telefon eller e-post. Tusentals söker också fakta och råd i HRFs kunskapsbank på hörsellinjen.se.

De vanligaste frågorna till Hörsellinjen gäller hörselvård, särskilt om hörapparatutprovningar inom Fritt val-systemen i Skåne och Stockholms län. Andra vanliga frågor rör tinnitus, tillgänglighet och rättigheter i arbetslivet. Under 2019 fick Hörsellinjen många frågor som en följd av att handikappersättningen ersattes av så kallad merkostnadsersättning. Nya regler och Försäkringskassans omprövningar skapade osäkerhet och oro. Det kom också allt fler frågor om problem med textning. Hörsellinjen, som firade 15 år 2019, har fått en allt viktigare roll när det gäller oberoende vägledning till hörselskadade, anhöriga och andra berörda, bland annat som en följd av att kommersiella aktörer har tagit över allt mer av det som tidigare enbart låg på den offentliga hörselvården. Det har blivit allt svårare för enskilda att få korrekt och oberoende information om sina rättigheter och möjligheter, bland annat om vilken vård de har rätt till inom den allmänna hälso- och sjukvården och vad de behöver betala för.

- Efter HRF-kritik: Nu får Boxers kunder byta box utan textning

Under 2019 kontaktades HRF av flera hörselskadade som har Boxer via fiber, men som inte kunde få fram textningen. Trots kontakter med kundtjänst hade de inte heller fått hjälp med att lösa problemet. De satt med abonnemang på tv-tjänster som inte var tillgängliga – och kände sig både lurade och illa bemötta. Efter hård kritik från HRF lovade bolaget att kunder som inte har tillgång till textning i sin Smartbox får byta till TV Hub, utan kostnad. Dessutom bad ansvariga hörselskadade om ursäkt för den bristande informationen om textning.

Målområde: Forskning och utveckling

- Över 2,5 miljoner till hörsselforskningen

HRFs stiftelse Hörsselforskningsfonden delade 2019 ut 2 550 000kr kronor i anslag till tio projekt inom teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning inom hörselområdet. Dessa medel är baserade på gåvor som kommit in via HRFs insamlingsverksamhet.

Hörseliforskningsfondens styrelse, består av ledande forskare och representanter för HRF.

- Utvärdering av hörselvårdens kvalitet
HRF äger Forskningsinstitutet Hörselbron, som har ansvar för det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering för vuxna. Hörselbrons undersökningar visar hörselvårdens kvalitativa utveckling, vilket har stor betydelse för regionernas uppföljningsarbete.
- Innovationsprojekt
Under hösten 2019 gick HRF in som part i ett Vinnova-finansierat innovationsprojekt som drivs av RISE och KTH för att ta fram en prototyp till text-till-tal-glasögon. Projektet löper vidare under 2020 för att slutrapporteras 2021.

Målområde: Internationell utveckling

- Samarbete med unga hörselskadade i Bolivia
HRF deltar i ett samarbetsprojekt i Bolivia, tillsammans med ungdomarna i hörselskadeföreningen ASHICO (Asociación de Hipoacúsicos Cochabamba). Projektet drivs i samarbete med MyRight och med stöd från Sida.
En av de viktigaste framgångarna är att ASHICO har lyckats skapa kännedom om ordet "hörselskadad" i Bolivia. Att bli synliga som hörselskadade, både som grupp och som individer, är en förutsättning för att kunna ta plats och påverka det egna samhället. HRF har även bidragit med hörteknik, till exempel teleslingor, och kunskap om att skapa tillgänglighet.
Det senaste året har HRF bidragit till att stötta föreningarna och deras verksamhet i tuffa tider som genomsyrats av politisk instabilitet i Bolivia och coronapandemin som drabbat landet hårt. Trots de olika svårigheterna har föreningarna ASHICO, AHLP och ASHICRUZ avancerat genom att lägga grunden för ett hörseliförbund som kallas FEDHIBO (Federación de Hipoacúsicos de Bolivia).
Utbytet mellan HRF och ASHICO är inspirerande för båda parter. Genom att dela med oss av erfarenheter från HRFs arbete med påverkan, opinion och organisationsutveckling ger vi praktisk vägledning och bidrar till stärkt självkänsla.
- Internationellt uttalande med krav på hörselvård
HRF har en stark röst i världen, det visar det uttalande som antogs av hörselskadades världsorganisation, IFHOH, vid dess Biennial General Meeting i Slovenien 2018. Här betonas vikten av tillgång till kommunikation och hörselvård, något som HRF har drivit länge i internationella sammanhang.
Uttalandet stödjer WHO:s resolution om hörselvård, med uppmaning till FNs medlemsstater att arbeta för ökad medvetenhet om förekomsten av hörselskador och dess sociala och ekonomiska konsekvenser samt utveckla strategier för att erbjuda hörselvård. Resolutionen uppmanar också till utveckling av tillgång till kommunikation och att hörselskador ska vara en del av FNs globala mål för hållbar utveckling.

- Internationella standarder för bättre tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö

I arbetet med två större standarder som båda handlar om tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö har HRF medverkat till bättre skrivningar om ljudmiljö och tillgång till teleslingor/hörhjälpmedel, liksom krav på att larmsignaler alltid ska kombineras med visuella larm som fungerar för hörselskadade/döva. Den ena är en helt ny standard på Europeanivå och den andra standarden är en internationell standard.